Elektroniczne księgi od 2026 r. – obowiązki i dane

Wtorek, 24 listopad 2026, 18:02, autor: Fakturowo.pl

Od 1 stycznia 2026 r. przedsiębiorcy rozliczający PIT i zobowiązani do comiesięcznego przesyłania JPK_VAT muszą prowadzić swoje księgi podatkowe przy użyciu programów komputerowych. Obowiązek obejmuje również odpowiednie ewidencje środków trwałych i oznacza konieczność przygotowania danych do rocznego raportowania JPK. Nie dotyczy jednak automatycznie każdej firmy. Wyjaśniamy, jak ustalić zakres obowiązku i jakie informacje porządkować na bieżąco. Stan prawny: 24 listopada 2026 r.

Kogo obejmuje obowiązek za 2026 rok?

W przypadku podatników PIT obowiązek elektronicznego prowadzenia ksiąg obejmuje od 2026 r. grupę zobowiązaną do przesyłania JPK_VAT za okresy miesięczne. Dotyczy to zarówno przedsiębiorców prowadzących podatkową księgę przychodów i rozchodów, jak i podatników rozliczających ryczałt w ewidencji przychodów oraz osób prowadzących księgi rachunkowe. Sam wybór skali podatkowej, podatku liniowego albo ryczałtu nie rozstrzyga więc o objęciu obowiązkiem.

Ważne jest rozróżnienie miesięcznego i kwartalnego rozliczania VAT. Podatnik rozliczający VAT kwartalnie również przesyła część ewidencyjną JPK_VAT co miesiąc, ale nie oznacza to, że należy do tej samej grupy co podatnik rozliczający VAT miesięcznie. Dla objęcia obowiązkiem od 2026 r. znaczenie ma ustawowe wskazanie podatników przesyłających pliki na zasadach dotyczących rozliczenia miesięcznego, a nie sam fakt wysyłania jakiegoś pliku każdego miesiąca.

W CIT rok 2026 jest kolejnym etapem wdrażania elektronicznych ksiąg. Nie jest początkiem tego obowiązku dla wszystkich podatników CIT: największe podmioty, przekraczające ustawowy próg 50 mln euro przychodu, oraz podatkowe grupy kapitałowe zostały objęte pierwszym etapem dotyczącym lat podatkowych rozpoczynających się po 31 grudnia 2024 r. Kolejna grupa obejmuje podatników zobowiązanych do miesięcznego JPK_VAT, dla lat podatkowych rozpoczynających się po 31 grudnia 2025 r. Przy roku innym niż kalendarzowy trzeba zatem sprawdzić datę jego rozpoczęcia.

Czy elektroniczne prowadzenie oznacza comiesięczną wysyłkę księgi?

Nie. Prowadzenie księgi w programie i przekazywanie jej organowi podatkowemu to dwa różne obowiązki. Pierwszy wymaga bieżącego zapisywania zdarzeń w systemie komputerowym. Drugi polega na przesłaniu danych po zakończeniu roku w odpowiedniej strukturze logicznej JPK. Miesięczny JPK_VAT służy natomiast rozliczeniu VAT i nie zastępuje rocznego pliku dotyczącego podatku dochodowego.

Dla podatnika PIT objętego obowiązkiem za 2026 r. księga jest więc prowadzona elektronicznie już od początku tego roku, choć jej roczne przekazanie nastąpi dopiero po jego zakończeniu. Nie można odkładać wdrożenia programu do czasu przygotowania zeznania. Ręczne zapiski, które dopiero po roku mają zostać przepisane do systemu, nie realizują obowiązku prowadzenia księgi przy użyciu programu komputerowego.

Księgi i właściwe ewidencje podatników PIT przekazuje się w terminie złożenia zeznania za dany rok. Dla roku 2026 termin ten upływa 30 kwietnia 2027 r. Nie jest to termin liczony jako określona liczba dni od wystawienia faktury ani od zamknięcia miesiąca. W CIT termin jest powiązany z zeznaniem CIT i właściwym rokiem podatkowym, dlatego nie należy automatycznie stosować do spółki daty przewidzianej dla rocznego PIT.

Jaki plik odpowiada poszczególnym rodzajom ksiąg?

Struktura JPK zależy od rodzaju prowadzonej dokumentacji. Nie wybiera się jej według uznania ani wyłącznie na podstawie tego, że firma jest podatnikiem VAT. Inny zakres informacji obejmuje uproszczona księga podatkowa, a inny pełne księgi rachunkowe.

Dokumentacja	Struktura	Co trzeba przygotować

Podatkowa księga przychodów i rozchodów	JPK_PKPIR	Zapisy przychodów i kosztów oraz dane identyfikujące dokumenty i kontrahentów w zakresie przewidzianym dla księgi.
Ewidencja przychodów przy ryczałcie	JPK_EWP	Przychody przypisane do właściwych stawek ryczałtu wraz z informacjami o dokumentach.
Wykaz lub ewidencja środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych przy uproszczonej księgowości	JPK_ST	Dane składników majątku właściwe dla danej formy opodatkowania.
Księgi rachunkowe	JPK_KR_PD	Dane ksiąg rachunkowych uzupełnione o wymagane informacje podatkowe.
Ewidencja środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych przy księgach rachunkowych	JPK_ST_KR	Dane majątku i jego rozliczenia w strukturze przeznaczonej dla podmiotów prowadzących księgi rachunkowe.

Ryczałtowiec nie zaczyna przez to prowadzić ewidencji kosztów takiej jak w PKPiR. Z kolei przedsiębiorca prowadzący PKPiR nie przechodzi na pełną rachunkowość tylko dlatego, że musi przesłać JPK. Elektroniczna forma i raportowanie nie zmieniają same w sobie zasad ustalania dochodu lub przychodu.

Jakie dane trzeba uzupełniać w PKPiR i ewidencji przychodów?

Od 1 stycznia 2026 r. obowiązują nowe regulacje dotyczące prowadzenia PKPiR i ewidencji przychodów. W praktyce trzeba zwrócić uwagę przede wszystkim na identyfikator podatkowy kontrahenta oraz numer identyfikujący fakturę w Krajowym Systemie e-Faktur, jeżeli dokument ma taki numer. To informacje odrębne od zwykłego numeru faktury nadanego przez wystawcę.

Nie każda operacja gospodarcza jest jednak dokumentowana fakturą z KSeF. Księga może zawierać również zapisy oparte na innych dopuszczalnych dowodach. Brak numeru KSeF dla dokumentu, któremu taki numer nie został nadany, nie oznacza sam w sobie błędu księgi. Nie należy wpisywać w jego miejsce numeru zamówienia, identyfikatora przelewu ani numeru faktury od sprzedawcy. Oznaczenie dokumentu musi trafić do pola odpowiadającego jego rzeczywistemu znaczeniu.

Warto oddzielić obowiązek używania nowych wzorów i stosowania zasad prowadzenia ksiąg od obowiązku ich rocznego przesyłania. Nowe przepisy dotyczące samej PKPiR lub ewidencji przychodów nie stają się nieistotne tylko dlatego, że przedsiębiorca nie należy do grupy objętej raportowaniem JPK za 2026 r. Zakres danych w księdze trzeba ustalać według przepisów właściwych dla tej księgi, a termin objęcia raportowaniem sprawdzać osobno.

Co dodatkowo sprawdzić przy księgach rachunkowych?

Przy pełnej rachunkowości nie wystarcza wyeksportowanie dotychczasowego zestawienia obrotów i sald. JPK_KR_PD wymaga przygotowania danych w układzie pozwalającym powiązać zapisy rachunkowe z rozliczeniem podatku dochodowego. Znaczenie mają m.in. wymagane oznaczenia kont według odpowiedniego słownika oraz informacje o różnicach między wynikiem rachunkowym i podatkowym.

Praktycznym zadaniem jest przypisanie właściwych oznaczeń do planu kont i sprawdzenie, czy program potrafi rozdzielić operacje mające różne skutki podatkowe. Przykładowo nie każdy koszt ujęty w rachunkowości jest kosztem uzyskania przychodów. Jeżeli system przechowuje wyłącznie wspólną kwotę bez danych pozwalających wyodrębnić różnice podatkowe, przygotowanie prawidłowego raportu wymaga dodatkowej pracy.

Nie wolno przenosić szczegółowych reguł PKPiR na księgi rachunkowe. Zakres dodatkowych danych, sposób ich wykazania oraz struktury dotyczące majątku są odrębne. Również rozwiązania przejściowe odnoszące się do pierwszego roku raportowania konkretnej grupy nie oznaczają automatycznie zwolnienia w kolejnych latach.

Jak przygotować dane o środkach trwałych?

Ewidencja majątku musi być spójna z dokumentami nabycia, przyjęciem składnika do używania oraz jego późniejszym rozliczeniem. W zależności od rodzaju ewidencji potrzebne są m.in. dane identyfikujące składnik, daty nabycia i przyjęcia do używania, wartość początkowa, klasyfikacja oraz informacje o amortyzacji, jeżeli dotyczy ona danego sposobu rozliczenia. Trzeba również prawidłowo wykazać zmiany, takie jak zbycie lub likwidacja.

Nie oznacza to, że ryczałtowiec odlicza amortyzację od przychodu. Obowiązek prowadzenia wykazu majątku i przekazania jego danych nie tworzy prawa do rozliczania kosztów w ryczałcie. Nie należy więc kopiować ustawień podatnika prowadzącego PKPiR bez sprawdzenia, czy odpowiadają ewidencji przychodów.

Szczególnej uwagi wymagają starsze składniki majątku, przenoszone między programami. Wprowadzenie wyłącznie nazwy i aktualnej wartości może nie wystarczyć do odtworzenia danych wymaganych w pliku. Migracja powinna zachować historię potrzebną do prawidłowego przedstawienia składnika, a nie tylko bieżące saldo.

Jak wygląda to w małej firmie usługowej?

Przedsiębiorczyni prowadzi PKPiR, rozlicza podatek liniowy i od początku 2026 r. składa miesięczny JPK_VAT. Musi prowadzić księgę w programie od 1 stycznia 2026 r. Fakturę za usługę wykonaną 16 listopada 2026 r. zapisuje z danymi wymaganymi dla tego dokumentu, w tym z NIP nabywcy oraz numerem KSeF, jeżeli fakturze go nadano. Nie zastępuje tym numerem własnego numeru faktury.

W tym samym miesiącu kupuje urządzenie za 18 000 zł i kwalifikuje je jako środek trwały. Oprócz prawidłowego ujęcia skutków zakupu w rozliczeniu podatkowym uzupełnia ewidencję majątku. Za 2026 r. przygotuje JPK_PKPIR oraz właściwy plik dotyczący środków trwałych. Termin ich rocznego przekazania to 30 kwietnia 2027 r. Miesięczne wysyłki JPK_VAT pozostają odrębnym obowiązkiem.

Co sprawdzić przed zamknięciem roku?

Najpierw należy potwierdzić, czy firma została prawidłowo przypisana do grupy objętej obowiązkiem. Następnie trzeba sprawdzić nie tylko możliwość wygenerowania pliku, lecz także jego zawartość. Program obsługujący starszy JPK przekazywany na żądanie nie musi automatycznie obsługiwać nowych struktur rocznych.

- Zweryfikuj kompletność NIP kontrahentów oraz rozdzielenie numerów faktur i numerów KSeF.
- Sprawdź przypisanie przychodów do stawek ryczałtu albo odpowiednich kolumn PKPiR.
- Uzgodnij ewidencję środków trwałych z zakupami, sprzedażą i likwidacją majątku.
- Przy księgach rachunkowych skontroluj oznaczenia kont i dane potrzebne do rozliczenia różnic podatkowych.
- Ustal z biurem rachunkowym, kto tworzy, sprawdza i wysyła poszczególne pliki, oraz zachowuj potwierdzenia ich przyjęcia.

Błędny identyfikator, niewłaściwy format danych lub brak wymaganego pola mogą spowodować odrzucenie pliku. Z kolei techniczne przyjęcie nie potwierdza poprawności rozliczenia podatku. Dlatego kontrola powinna obejmować dwa poziomy: zgodność ze strukturą JPK oraz zgodność zapisów z dokumentami i zasadami podatkowymi. Wykryte braki trzeba poprawiać w źródłowej księdze lub ewidencji, aby kolejny eksport nie odtworzył tych samych błędów.

Tagi: elektroniczne księgi 2026, jpk_pkpir, jpk_ewp, jpk_st, jpk_kr_pd, ewidencja przychodów, księgi rachunkowe, numer ksef